

ฉลากสิ่งแวดล้อมเพื่อผลิตภัณฑ์สินค้าสัตว์น้ำ

(Eco-labeling)

จากสถานการณ์การประมงในปัจจุบัน ที่มุ่งหวังจับสัตว์น้ำอย่างไม่มีความรับผิดชอบ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมรวมทั้งสัตว์น้ำชนิดอื่นที่ไม่ใช่สัตว์น้ำกลุ่มเป้าหมาย ทำให้หลายประเทศและหลายหน่วยงานทั่วโลก เริ่มหาวิธีและออกมาตรการต่างๆมาเพื่อบรรเทาสถานการณ์ดังกล่าว มาตรการหนึ่งที่เป็นประโยชน์ตั้งแต่กระบวนการจับ การผลิต และการขนส่งนั่นก็คือ การติดฉลากสิ่งแวดล้อม ฉลากสิ่งแวดล้อมอาจเป็นมาตรการใหม่ที่หลายคนไม่คุ้นเคย แต่ก็เป็มาตรการหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการทำประมงอย่างรับผิดชอบ เพราะทุกขั้นตอนในการผลิตจะต้องสามารถตรวจสอบได้ เช่น การได้มาของการจับสัตว์น้ำ โรงงานผลิตมีมาตรฐานหรือไม่ การขนส่งถูกวิธีหรือเปล่า เป็นต้น

ฉลากสิ่งแวดล้อม คือ ตราหรือสัญลักษณ์ที่ถูกรับรอง โดยองค์กรอิสระที่เป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือ เพื่อเป็นการยืนยันว่า สินค้าที่ได้รับฉลากสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการและขั้นตอนการผลิต รวมทั้งแหล่งที่มา/ได้มาของสัตว์น้ำที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

ประเภทของฉลากสิ่งแวดล้อม มี 3 ประเภท คือ

แบบที่ 1 คือ ฉลากสิ่งแวดล้อมที่อนุญาตให้ใช้โดยองค์กรอิสระหรือบุคคลที่ 3 โดยรับรองคุณลักษณะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เช่น จับสัตว์น้ำอย่างมีความรับผิดชอบ การประหยัดพลังงาน ความสามารถในการนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ เป็นต้น ซึ่งฉลากประเภทนี้อำนวยความสะดวกให้ผู้บริโภคในการเปรียบเทียบเลือกซื้อสินค้าประเภทเดียวกัน แต่มีหลายข้อ

แบบที่ 2 คือ ฉลากสิ่งแวดล้อมที่ผู้ผลิตเป็นผู้คิดขึ้นเอง เพื่อเป็นการ โฆษณา หรือประกาศว่าผลิตภัณฑ์ หรือบริการของตนไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น ฝักปลอดสารพิษ ปลาเค็มปลอดสารพิษ เป็นต้น

แบบที่ 3 คือ ฉลากสิ่งแวดล้อมที่แสดงข้อมูลของผลิตภัณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมในเชิงปริมาณ เป็นฉลากที่คล้ายคลึงกับแบบที่ 1 คือรับรองหรือให้ใช้ตราโดยบุคคลที่ 3 แต่เพิ่มรายละเอียดในด้านปริมาณ เช่น เครื่องปรับอากาศประหยัดไฟฟ้า ปีละกี่บาท ลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงปีละเท่าไร ใช้น้ำมันจับสัตว์น้ำน้อยลงเท่าไร เครื่องมือประมงที่ใช้ติดสัตว์น้ำที่ไม่ใช่เป้าหมาย หรือสัตว์น้ำใกล้สูญพันธุ์น้อยลงเท่าไร เช่น เบ็ดราวแบบกลม (Circle Hook), เครื่องคัดแยกสัตว์น้ำวัยอ่อน (JTEDs) เป็นต้น

สำหรับหน่วยงานและองค์กรที่ทำหน้าที่ประเมินและรับรองการทำการประมง การแปรรูป และการขนส่งอย่างมีความรับผิดชอบ และติดฉลากสิ่งแวดล้อมบนผลิตภัณฑ์ มีหลายองค์กร ได้แก่ (Marine Stewardship Council: MSC) เป็นหน่วยงานอิสระที่ทำงานเกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพประชากรสัตว์น้ำของโลกที่ลดลงให้กลับคืนสู่สภาพปกติ ตั้งขึ้นในปี 1997 ที่ประเทศอังกฤษ มีสาขาอยู่ที่สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และญี่ปุ่นและมีหน่วยงานรับรองกระจายอยู่ทั่วโลก (Marine Ecolabel Japan: MEL Japan) เป็นองค์กรรับรองด้านการทำประมงอย่างรับผิดชอบของประเทศญี่ปุ่น (Marine Aquarium Council: MAC) เป็นองค์กรรับรองปลาสวยงามที่จับจากทะเล ว่ามีวิธีการจับที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ปะการัง และรับรองการบรรจุ ขนส่งอย่างถูกหลักวิชาการ ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการขนส่ง ปลาไม่ชำรุดและเกิดโรคจากการขนส่ง สำหรับประเทศไทย มีหน่วยงาน SGS ประเทศไทย เป็นส่วนหนึ่งของบริษัทที่ให้บริการตรวจสอบ ทดสอบ วิเคราะห์ และรับรองด้านต่างๆ เช่น ด้านการตลาด เครื่องจักรกล สิ่งแวดล้อม น้ำมัน แก๊ส สารเคมี แร่ธาตุ อาหาร และรับรองระบบการผลิตและการขนส่ง มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ นอกจากนี้ กรมประมงก็เป็นหน่วยงานที่สามารถตรวจสอบและรับรองฉลากสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำได้

ฉลากสิ่งแวดล้อม ที่ติดอยู่บนผลิตภัณฑ์ต่างๆ

ประโยชน์ของการติดฉลากสิ่งแวดล้อม

1. เพื่อเกิดข้อได้เปรียบทางการตลาด ซึ่งหากสินค้าสัตว์น้ำได้ผ่านการรับรองและมีฉลากสิ่งแวดล้อมติดที่สินค้าเพื่อแสดงว่าได้ใช้วัตถุดิบสัตว์น้ำที่จับแบบมีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค จะทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจและเลือกซื้อมากยิ่งขึ้น
2. ผู้บริโภคมั่นใจว่าสินค้าติดฉลาก ผลิตจากวัตถุดิบที่มาจากการทำประมงอย่างรับผิดชอบต่อผู้บริโภค มีระบบบันทึกและเก็บข้อมูลให้ตรวจสอบย้อนกลับได้

หลายหน่วยงานทั่วโลกได้ออกมาตรการต่างๆมาเพื่อช่วยดูแลและรักษาทรัพยากรของใบโลกนี้ ต่อจากไปคงเป็นหน้าที่ของผู้บริโภคอย่างเราที่จะเลือกซื้อ สนับสนุนและรณรงค์ที่จะใช้สินค้าที่ติดฉลากสิ่งแวดล้อม อาจจะดูแล้วเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่ถ้าเราหลายล้านคนช่วยกัน เรื่องเล็กๆนี้ก็จะกลายเป็นเรื่องใหญ่ๆในอนาคตได้

